

მწერალ-მასწავლებელი და საზოგადო მოღვაწე
ნიკოლოზ იოსების ძე ლომოური (1852—1915)
 გარდაიცვალა: 17 აპრილს, დაკრძალავენ დღეს ქ. გო-
 რის სამების ეკლესიაში.

ახალხან გაიხსნა

ს ა ხ ა ლ ხ ა ნ

პროვიზორის **ა. ს. ახვლედიანისა**
(სამხედრო ქუჩისა და გოლოვინის პროსპექტის კუთხე), (5-4)

ს ა ხ ა ლ ხ ა ნ ს ა ხ ლ ი

სამუშაოს, 28 აპრილს, თბილისის ქართ. დრ. დასის მსახ. ამხ-ბის მიერ წარმოდგენილი იქნება:

ცნობილი პიესა სენკევიჩისა

მ ი ლ რ ე ს მ ა ლ ..

დრამა 5 მოქ., თარგ. აკაკისა

მონაწილეობს მთელი დასი.

ადგ. ფასი 1 მ. 50 კ-დან 10 კ-დე

დასაწყისი სად. 7 1/2 საათზე.

რეჟ. მ. ქორელი

შემდეგი წარმოდგენა: „ჰამლეტი“

ზუბალაძევილის სახ. სახალხო სახლში
სახ. სახ. არს. ქართ. წარ. მმარ. წრის მიერ
ორშაბათს, 27 აპრ. წარმოდგენილი იქნება

მალაროს უფროსი მუშა

დრამა 1 მოქ. თარგ. გოცირიძისი

ტარსიუვი

ანუ მუზმუზელა

კომედია 5 მოქ. მოლიერისა

მონაწილეობენ: ქ-ნი ანკარა, ბარათაშვილი, პიერეტა, ციმაკურიძე; ბ.ბ. ანაშვილი, გოცირიძე, მეტრეველი ზარდალიშვილი, ივერელი, ნინიძე, კ. ხახანაშვილი.

დასაწყისი სადამოს 8 ს.

ადგილების ფასი 4 კ.—50 კ.-მდე

შემდეგი წარმოდგენა 2 მაისს

რეჟისორი კ. შათირიშვილი

წელიწადი

მისამდე

მ ი ი ლ ა გ ა ხ ა ლ ხ ა ნ 1915 წ.

ყოველკვირეულ სათეატრო, სალიტერატურო, სახელოვნო და საზოგადოებრივ ჟურნალ

წლიურად 5 მ.

ნახევარი

წლით 3 მან.

„თეატრი და ცხოვრება“-ზე

იუმორისტულ განყოფილებით და შარუებით

„თეატრი და ცხოვრება“ ყოველგვარ ჯგუფურ-დასურ მიმართულების გარეშეა ჟურნალი უმთავრეს ყურადღებას მიაქცევს სცენის, სიტყვა-კაზმულ მწერლობის, მუსიკის, ქანდაკების, სამხატვრო-სახელოვნო და საზოგადოებრივ მოვლენათა გარკვევას. ყოველ ნომერში დაიბეჭდება სარეპერტუარო პიესა.

ფ ა ს ი: წლით 5 მან., ნახევარი წლით 3 მან., თითო ნომერი 10 კაპ. ფულის შემოტანა ნაწილნაწილადაც შეიძლება: ხელის მოწერის დროს 2 მ., მარტის გასვლამდე 2 მ., დანარჩენი 1 მ. ენკენისთვის 1.

ელმოწერა მიიღება: რედაქციაში („სორაპანი“-ს სტამბაში) დილით 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., ჟურნალ-გაზეთების კანტორა „განთიად“-ში, „ცოდნას“ წიგნსაქობროში, რკინის გზის სახელოსნოში—ალ. ძამაძისთან, ქუთაისში თ. მთაწარიშვილის წიგნო საცავროში ს. ეპიტაშვილთან

მიიღება განცხადებანი ჟურნალში დასაბეჭდათ. განცხადების ფასი: 1 ევ. ორიგებით, 2, გვ. კორპუსის პუკარი ერთ სვეტზე 25 კ. მ-ზე—20 კ., 4-ზე—15 კ. ფული და ყოველგვარი მასალა უნდა გამოიგზავნოს იოს. იმედაშვილის სახელზე. ფოსტის მისამართი: Тифлисъ, Ред. „Театри да Цховреба“ Иосифу Имедашвили

რედაქტორ-გამომცემელი ანნა იმედაშვილისა

№ 17

წელიწადი
8 მ ა ს ა მ ი

წლიურად 5 მ., ნახევარ წლით 3 მ., ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება „სორაპანის“ სტამბაში. მისამართი: Тифლისь Ред. „Театри да Цховреба“ I. Имедашвили

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება. — ხელთნაწერები საჭიროებისამებრ შესწორდება. — რედაქტორთან პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება „სორაპანის“ სტამბის კანტორაში — დილით 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., ტელეფონი № 15-41

26 ა პ რ ი ლ ი

გ ლ ე ხ თ ა ჭ ი რ ი ს უ ფ ა ლ ი

კიდევ ერთი ძვირფასი სამარე

გორი დღეიდან უფრო მეტი ყურადღებისა და ყოველი ქართველისათვის ძვირფას ადგილად შეიქნება...

დღეს სამარეს მიაბარებენ ჩვენის ბედკრული სამშობლოს ერთ ღირსეულ შეილთაგანის, ნიკო ლომოურის ცხედარს, რომელმაც მთელი თავისი სიცოცხლე აზრიანად და ნაყოფიერად განვლო...

მესამოცე წლების მოღვაწეთა მაღალ იდე ლებით აღფრთოვანებული, ხალხის სამსახურით გატაცებული და მამულის უებრო მ აყვარული, ქეშმარიტი მოქალაქე — საზოგადო მოღვაწე, ჩუმად, მაგრამ მადლიანად ემსახურებოდა ჩვენის ერის წინსვლის საქმეს — სწავლა-განათლების გავრცელებასა და დაბეჩავებულ ხალხის გამოფხიზლებას...

ნიკომ თავისი მუდამ უუქმფენ სიცოცხლით გვიჩვენა, როგორი უნდა იყოს ყველა ნამდვილი მამულიშვილი — ქართველი და რა გზით უნდა ემსახუროს სამშობლოს...

და ვისაც განსვენებულ მწერალ-მასწავლებლის პატივისცემა ჰსურს, მხნედ უნდა ემსახუროს იმ იდეალებს — ჩვენი გლეხკაცობის წინსვლასა და მამულის აყვავებას, რასაც მთელ თავის სიცოცხლეში ემსახურებოდა ნიკო!..

დღეს შავი სამარე ჩაგიკრავს გულში, ჩვენო ქირისუფალო, მაგრამ შენს ნათელ სულს მოზარდი თაობა და ხალხის გული დიდი ხანია რაც ესამარა...

განისვენე მშვიდათ, შენის შრომით უკვდავთა შორის ჩარიცხულო, ძვირფასო მოღვაწე!

ნიკოლოზ ლომოურის ძე ლომოური (1852—1915)

თითქო სიკვდილის ანგელოსმა ჩამოიარა...

ერთი მეორეს მისდევენ ჩვენის ქვეყნის ნამდვლარი შეილნი, შეილნი საუკეთესონი...

ერთი ასეთთაგანი იყო გლეხთა ქირისუფალი, ხალხოსანთა ერთი მხნე და მტკიცე წარმომადგენელი, საუცხოვო მექართულე და ტკბილ-მეტყველი ნიკო ლომოური...

იგი გარდაიცვალა ქ. გორს, 17 აპრილს, დაბადებიდან 63 წ.

დიად, ნიკო გლეხთა ნამდვილი ქირისუფალი იყო...

ჩვენი ერის საძირკველს, გლეხკაცობას ჯერ დღესაც კიდევ მაჯლაჯუნასავით აწევს ცრუმორწმუნოება, უვიცობა, გონებრივი

სიბნელე, ბუნების ბრმა ძალა—სტიქიონი, სილატაკე და წვრილ მოხელეთა—სოფლის ბოლოთა მუშტები...

დღეს თუ ასეა, რა უნდა ყოფილიყო ამ ორმოცი წლის წინად, მაშინ, როდესაც ნიკო საზოგადოებრივ მოღვაწეობის ასპარეზზე გამოვიდა...

გალაკითხვით მისი მხატვრული, წმინდა ხალხური ენით დაწერილი მათხრობანი „ალი“, „ქაჯანა“, „ბედი უბედურთა“, „ქრისტიანი ლეკები“, „ყოფლის მხრიდან“, „ბერუა ქრისტიანიაზვილი“, „სამფესა ამირანი“ და სხ და ნათლად დაინახავთ—რა ცეცხლი სდაგავდა ამ, გარეგანი უხედულეებით მშვიდობიანს, სათნოებით აღსავსე ადამიანს...

მაგრამ ნიკო მხოლოდ სიტყვით, წერით არ დაკმაყოფილდა, ვინაიდან კარგად იცოდა, რომ ჩვენის ხალხის დაწინაურება მარტო ლიტონი სიტყვით არ შეიძლება... ამიტომაც მიაშურა დაბა-სოფელს, პროვინციას, რომ ხალხთან ერთად ყოფილიყო, ხალხის სულიერ-გონებრივ ასამაღლებლად ემოღვაწნა...

ნიკო დაიბადა ს. არბოში, ქართლს, 1852 წ. 19 თებერვალს. მამა მისი იოსები სოფ. არბოს მღვდელი იყო, დედა—ეფემია გვიმრაძის ასული. ნიკო ბავშვობიდანვე გლეხებში იზრდებოდა და გლეხთა ქირ-ვაება სიყრმიდანვე ჩაენერგა გულ-გონებაში წერა-კითხვა დედამ ასწავლა, შემდეგ გორს ჩაიყვანეს სასულიერო სასწავლებელში. ამ ხანად მამა მის მრეველი ჩამოერთვა, რის გამოც მთელი ოჯახი, გაქირვებაში ჩავარდა, და ნიკომაც იწვნია სიღარიბის სიმწარე ნიკო ძმის დახმარებით თბილისს გადავიდა სასულიერო სასწავლებელში, სადაც იაკობ გოგებაშვილის ხელმძღვანელობით სწავლობდა და ქართულ მწერლობის საუკეთესო ნიმუშებს ეცნობოდა. აქედან თბ. სასულ. სემინარიაში გადავიდა. სემინარიაში ნიკო ცხვედაძისა და გიორგი იოსელიანის ხელქვეით სწავლობდა სემინარიაშივე გაიცნო ნიკომ რუსეთის მესამოცე წლების საუკეთესო მწერლების—ჩერნიშევსკის, დობროლიუბოვის, ნეკრასოვის, რეშეტ-

ნიკოვის, უსპენსკისა და სხ. ნაწერები, და ხალხოსანთა (ნაროდნიკების) მსოფლმხედველობა შეისისხლხორცა, რისთვისაც სიკვდილამდე არ უღალატნია.

მწერლობა სემინარიაშივე დაიწყო, ხელთნაწერ ჟურნალში. მისი პირველი ნაწერი ლექსი „სიონის ტაძარს“ დაიბეჭდა 70-იან წლებში, გაზ. „დროება“-ში. აქვე იბეჭდებოდა მისი „ხმა პროვინციიდან“. ამავე დროს თანამშრომლობდა ჟურ. „მნათობში“, სემინარიაში ყოფნისასვე დასწერა პოემა „იულონ ბატონი-შვილი“. სემინარიაში სწავლა გაათავა 1875 წ. და კიევის აკადემიაში შევიდა საისტორიო ნაწილზე. კიევიდან გაზ. „დროება“-ში ათავსებდა წერილებს „ხმა მონასტრიდან“. სთარგმნა ტ. შევჩენკოს „მუშა ქალა“. აკადემიაში სწავლა დაამთავრა 1881 წ. და სამშობლოში დაბრუნებისთანავე მიწვეულ იქმნა სათ.-აზნ. სკოლის ინსპექტორად, ხოლო სამი წლის შემდეგ დანიშნეს გორის საოსტატო სემინარიაში ქართული ენის მასწავლებლად, სადაც 25 წ. მსახურებდა და ბევრს ჩაუნერგა გულში სამშობლო ენისა და ხალხის სამსახურის სიყვარული. ჩვენის ქვეყნის წინსვლისა და ხალხის წარმატების ერთ მთავარ ძალად მიაჩნდა იდეურად მომზადებულ-განვითარებულ სახალხო მასწავლებელთა აღზდა, და დაბა სოფლებში დაგზავნა. ამ აზრს მტკიცედ ემსახურებოდა. გარდა მწერლობისა, ამ მხრივაც მისი ღვაწლი დიდი და მიბაძვის ღირსი.

თბილისის საზოგადოებამ იგი უკანასკნელად იხილა აკაკის დილაზე, 8 მარტს თვისი საუცხოვო მოგონებანი თ აკაკის შესახებ ნიკომ გვიჩვენარა საუცხოვო ენის მკოდნე, ტკბილი და დარბაისელი მოსაუბრე იყო.

მწერლობის და მასწავლებლობის გარდა, იგი საზოგადო-საქალაქო საქმეებშიც მონაწილეობდა. ამ მხრივაც იგი ცნობილი იყო, ვითარცა მად ლიბრსეული მოქალაქე-მამული-შვილი.

საუკუნოდამც დარჩება სახელი მისი, რომელიც მთელი თვისი სულის სილამაზით მშობელი ერის წინსვლასა და უბედურთა ბედს დასტრიალებდა თავს...

იოსებ არიმათიელი

ლომოური (2) მეგობარ-ამსხანაგთა შორის
 1, სოფ. მგალობლიშვილი, 2, ნიკო ლომოური, 3, მა-
 თე კერესელიძე,

საკანის პარკო ლეასევი

კნენა ელისაბედ ირაკლის ასულის ორბელიანის სუ-
 რათზე დაწერილი.

ელისაბედ ორბელიანისას

I
 ფრანციზულად გიყვარს წერა,
 რუსულს სთარგმნი—ქართულს ვერა,
 მაგრამ მაინც ქართველობა,
 გეფიცები, შენი მჯერა!

II
 მისსავე ალბომში ჩაწერილი:
 თვალად, ტანად, მიხვრა-მოხვრით
 პოეტურად შემეკობილო!
 მომღიშარო, უებარო,
 მოსაუბრევე ენა-ტკბილო.

ვით ცის მნათობს, გულის გამთბობს,
 ვერ გაშორებ შორით თვალსა
 სანამ შენგან გამოველი
 სანუგეშო მომავალსა:

გახსოვდეს რომ ქართველი ხარ
 იმის ნიადაგზე მდგარი
 და მხოლოდ ის აგამაღლებს,
 ვით გამზდელი მეგობარი.

1910 წ. 17 მაისი.

აკაკი

მხატვარი ვანო

(გაგრძელება. იხ. „ბ.“ და „ც.“ № 16)

1

გაზაფხულის უკანასკნელი დღეები იყო...
 მდინარის პირას იდგა ვანო და მის იდუმალ
 ჩურჩულს ყურს უგდებდა... ყურს უგდებდა
 მდინარის საიდუმლო ღრუტუნს. თვალს
 ადევნებდა, ბოლოქანქალები და წყლის
 შაშვები ერთი კვიდან მეორეზე როგორ
 მარდათ დახტოდნ...

სალამოს ხანი იყო. კოლხეთის ვეშაპი
 უკანასკნელად ამთქნარებდა და ოქროს ფერ
 სხივთა თაიგულებს მოკრიალე მდინარის
 პაწა ტალღებში ათამაშებდა..

უცქერდა ვანო ამას, უცქერდა სხივთა
 ფერხულს, ტალღათა შორის ჩაბმულს, და
 სიამოვნებით იღიმოდა... ხან კი გახედავდა
 შორს, შორს აკიმულს, თოვლით შემოსილ
 კავკასიონს—იქერდა მის სიკეკლუცეს—თვა-
 ლებს ათრობდა...

აი, მზემ მდინარის ტალღათა შორის
 სხივთა თამაში შესწყვიტა და ახლა მისი
 სხივები, მხოლოდ შორეულ მთის ფერღობს
 ელამუნება...

ვანომ მიიხედ-მოიხედა. რა მშვენიერება
 იყო მის გარშემო: აგერ გვერდით კლდე,
 რომელიც აყუდებულა სულ ზევით-ზევით,
 მერე გადახეიქილა, გადახრილა და პაწა ხეე-
 ბით შემოსილა... აქ კი დაბლა—მის უკან
 გაშლილა ტყე, ტყე ტირიფ-ვერხვთაგან
 შემდგარი...

უცქერის ამას ვანო... ფიქრმა წაიღო
 იგი. მოგონებამ მისი არსება შთანთქა.

რამდენი, რამდენი ხანია მას აქაურობა
 არ უნახავს! ეს კი—მისი საყვარელი ადგი-
 ლი იყო... ბებერი ასწლოვანი ვერხვი—ბავ-
 შობისას ხომ ეს ვერხვი იყო მისი მესაი-
 ლუმლე. ავიდოდა ხოლმე მის ტოტზე და
 ასე უყვარდა მდინარის ტალღათა ღრუტუ-
 ნის მოსმენა...

რამდენჯერ—ზაფხულში მდინარის ტალ-
 ლებსაც შეპარვია იგი და სიციხიდან დამწვა-
 რი გული გაუგრილებია. ვანოს წინ მრავა
 ლი რამ წარმოუდგა: რამდენი წელია მას
 ყოველივე ეს არ ენახა!.. თითქმის თხუთმე-
 ტი წელი...

ამ ფიქრში იყო ვანო, რომ უცებ მხიარული ღიღინი მოესმა...

— ჩემო ვერხვო, ჩემო მდინარე, გენაცვალე, აი, ხო კიდევ მოვედი? არ დაგივიწყა შენმა ნაწამ... გესალმები, გესალმები... დაიძახა ვილაქამ და პაწა მდელიოზე გამოჩნდა.

ვანო შეკრთა. მის წინ ყვაილებით ხელში ახალგაზდა ასული იდგა, რომელმაც კიდევ მოიპარჯვა ყვაილთა კონა, რომ მდინარისთვის ძღვნად მიერთმია, მაგრამ შეჩერდა. შეტყვია. კონა ხელიდან გავარდა და თავჩაღუნულმა ეს ლა წამოიძახა:

— დედა ..

ვანო შეკრთა. მის წინ თვით ალი იდგა — საღამო ეამს მოვლინებული. შავი, გაშლილი თმით თეთრი ტანსაცმლით — ეს არსება ყოველს ადამიანს მოხიბლავდა... ვანო გაშტერდა... მერე უკან დაიხია... ასული არ ინძრეოდა... იგი მიწას დასჩერებოდა. ტუჩები, მარჯანივით ტუჩები უთრთოდა, თითქოს ტირილს აპირებდა. ასულს არასოდეს აქ, ამ ადგილზე გარეშე ადამიანი არ ენახა... მას სხვა მოზიარე არა ყავდა. — ამ ადგილის ბატონი ის ერთი იყო, მხოლოდ ის ერთი იყო ამ ადგილის მოსიყვარულე — და, რა იცოდა ასულმა, თუ მასზე ადრე, ოდესღაც, როცა ის ორი წლისაც არ იქნებოდა, ეს ვანოს საყვარელი ადგილი იყო ასული არ მოელოდა აქ ვინმეს შეხვედრას და როცა ახალგაზდა ყმაწვილი იხილა — შეკრთა. დაიბნა, თითქმის ეწყინა...

ღიღინი იყო ასე ასული .. როცა გამოერკვია და თავი მალა აიღო, ყმაწვილი არსად სჩანდა !

მიიხედ-მოიხედა სევდით მიწაზე გაბნეული ყვაილები აკრიბა. აკოცა. მდინარესთან მივიდა... შიგ გადისროლა... ამოიოხრა... არე-მირეს თვალი მოავლო და ნელის ნაბიჯით უკან გამობრუნდა...

ასულის გული ბოლმამ მოიცვა. მისი კისკისი საღაც გაქრა და შინისკენ ნელის ნაბიჯით დაბრუნდა...

წიგნი

(შემდეგი იქნება)

დაშავებული

უფეხო, უხელო, ტან-შემოძარცული, ზის ქუჩის ყურეში, მათხოვრობს ტანჯული: „მომხედეთ კეთილნო, მომხედეთ მშვიერსა, მომხედეთ, მაჩუქეთ უძღოურს და ხნიერსა...“

არავინ არ ისმენს მის ხვეწნა-ჩივილსა, ცივ სიცილს აყრიან საბრალოს ტკივილსა. და ასე, ყოველ დღე, საპყარი ხნიერი, გამვლელს და გამომვლელს შეჰკენესის მშვიერი.

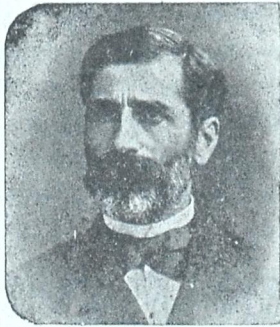
წიგნი

შ ა ვ ი ნ ი ბ ნ ი

(შ. არაგვისპირელის შემოქმედება)

(გაგრძელება. იხ. „თ. და ც.“ № 16)

შ, არაგვისპირელი მართლა დრმად არის დაინტერესებული ადამიანის შიშველი სულით. მას სურს ვეგლჯან ადამიანს დრმად ჩაუძვრეს არსებაში, და უოველგვარი თრთოფვა შეუმოსავი სულის, იხილას. იგი ვეგლჯან ეძებს მასაღას, და აქ იგი რეპერტუარს აფართოებს. ცოცხლად აკვირდება ვოველ იმ მოფენას, სადაც ზედ-შეტად ცნაურდება ადამიანი, და აქ იგი თვალ-წინ გვიშდის მთელ იმ სასეთა წვებას, მსისფლოგურ ეტიუდების საშუალებით, რომლის სახითაც ახილა და განიცადა მან სინამდვილე. და ერთი მთავარი მომენტი, ეს სიეგარულია, სქესობრივი ურთი-ერთ დამოკიდებულება, რომელიც შეადგენს მთავარ წყაროს შემოქმედებითი დამაფრენისას, და რომელზედაც კნუტ ჰამსუნის ასე მჭერმეტყველებს: „სიეგარული... ეს ნელი სიოა, ვარდის ფურცლებს ოდნავ რომ ათამაშებს, რა, ეს მოფეითადო ცეცხლია, სისხლში რომ დაღის-დასეტადობს. სიეგარული — ეს ჯოჯოხეთურ-ენების მუსიკაა, რომელიც თვით მოხუცთ გულს აუტოვებს... სიეგარული — ეს პირველი სიტყვაა დვთაებისა, პირველი აზრი მის განებაში და-

ისტორიკოსი დიმ. ბაქრაძე (1826-1915)

გარდაცვალებიდან 25 წ. შესრულების გამო. მომავალ ნომერში დაბეჭდვით მისი მოღვაწეობის დახასიათებას.

ბადებულად. და რომ იგი იტყვას: და იყავნ ნათელი, — იშვა სიყვარული. და იქმნა სიყვარული ქვეყნიურ ზირველ წყაროდ და მის მბრძანებლად. ხოლო მისი გზები სისხლითა და უვაილებით არის მოფენილი, მხოლოდ სისხლითა და უვაილებითა. (უფიქრობა“).

სულ სხვა გვარია მის დახასიათებას ზეგნი მწერლის მიერ. იგი სიყვარულში მხოლოდ ხორცს ჭკედავს, მხოლოდ ვნებას: „მარტო ესახუნებიათ ერთმანეთს, სხვა არაფერი. არც სული და არც ხორცი ერთმანეთს არ უდგება“ („მხრები და ავირეჩე“). ე. ი. სიყვარულში იგი ხედავს იმას, რაზედაც ზოლოთის ცნობილი მწერალი სტანისლავ ზშიბიშევიკი იტყვობს: მხოლოდ სხეულს. და იქ, სადაც ზშიბიშევიკი, ეს შიშველი სხეულისა და ვნების ტუტის ჯადო-მწერალი, მხედრდება უფველგვარი სულის წინააღმდეგ, სადაც იგი არღვევს უფველგვარ ზნეობრიობის ზღუდეებს, და სადაც იგი, მხოლოდ სქესს უქმნის ლეგენდას, მხოლოდ შიშველ სხეულს ეთავსება, იქ ზეგნი მწერალი სველით აღსავსე, ააშკარავებს ადამიანის სიძუნწეს, „ავ-ხორცობას,“ იქ ზეგნი მწერილი, ხანდახან აღშოთებითაც გვაჩვენებს ადამიანს ხორცის მონას, სხეულის მორხილს, შიშველ სულს, ვნების ხის გარეშე მოხეუელს. ვერც ერთ მის ეტიუდში ვერ შეხვდებით მწერლის დაკმაყოფილებულ სახს, ასოს. ვეღვან შვი ასოებით არის ამოჭრილი: „ადამიანი... სისულელეა...“ და მაშინადაც სიყვარულიც, როგორც ცხოვრების რეპერტუარის ერთი მხარე,—

იგიც სისულელეა. სიყვარული—სიცრუეა, სიყალბე, მოტუება, —აი რას დადაბებს მწერალი. არსებობს მხოლოდ ფიზიოლოგიური ვნება, და აქვე იწეება და თავდება სიყვარულის დრამაც. იგი მთელ წიქებს გვიდგენს, და იმავეს გვეუბნება: სიყვარული, როგორც ფე-ფიზიოლოგიური—ზღაპარია, ხორც-ვნება—სინამდვილე. ადამიანი—ეს ჯადო-მშიერია, რომელსაც ხორცი ჭმობს, უძლებს ნდომით. ვიდრე დაკმაყოფილდება წუთით მანც, იგი უფელაფერს ჭქმნის, შემდეგ კი უცარიელდება გრძობის უფით, და, გამადარი, ზურგს-და უბრუნებს წუთის წინად სათაყვანო არსებას. „მარტო ესახუნებიათ ერთმანეთსო—ესა მისი დასაბნა“.

აკერ ამნანი ცრემლ-მორეული რომ უმზერს ხამავალ მზის უკანასკნელ სხივებს, და გულხათხრობილი სდგას შეგობრის წინ და სდუმს ..—„იონადა, მიუვარს, მიუვარს იონადას!.. უფრთვ მოტრობდა ამნანი შეგობრისაკენ, და ამ სიტუვებით, თათქმს დედას შეკრდი უზოვნიანო, ისე ჩაეკრა იონადას გულში და ჩუმი ქვითინი აუვარდა...“—უფელა უტოუნრებად ჩასთვლის შენს გრძობას. რაც უნდა იევეს თამარი, თუმც დედით სხვა-და-სხვანი ხართ, შენი დაა...“—უბნებოდა იონადასო.— რანსდევრენით უფველნი კანნი ჩემგან!.. დაიდახა ამნამა, როდესაც თამარი მოვიდა ძმასთან. ამნანი ფერ-მისდილია.—თამარ, —ქმას კანკალოთ ძლივს მივმართა თამარს: „მოვედ და დევე ჩემთანა!.. მთლად შემოაფტქნა ჭრელი სამოსი, რასაც მეუფის ასულნი, „მეოფნი ქალწულებასა შინა, იცვამდნენ.“ დილას. დასტქერის ამნანი თამარის, და გონს ვერ მოსულა, თუ გვერდით თამრო უწევს. ის თამრო, რომელზედც ასე იტყვობდა გონარეული.—ეს, ეს!..—ეს თამარი...არა, არა!.. ეს მზარია, მზარია, რომელსაც ვსრესავ, ვთელავ...“—„დაიკარგე, დაიკარგე აქედან!..—დაუფვირა ამნამა და ზიზლით ხელი ჭკრა...—მძულხარ, მძულხარ! ვიდაც ჩვარი დაჭკვებულხარ აქა!..“ „უტნაურია, უტნაურიაო“—გაძახოდნენ კარის ურმანი, ხოლო თვით მწერლისთვის კი არაფერი უტნაური არ ეოფილა. აქაც ის დაინახა, რაც უფელგან: რომ ადამიანი, ეს იგივე

მხეცია, რომ ვერავითარი ნორმები ვერ გარდაქმნიან მის პირველ-ყოფილობას, იგი მაინც მხოლოდ ცხოველად რჩება, რომელიც „მარტო ესახუნებთან ერთმანეთს.“

თუ განსვითხტ. შშიბიშეესკის „De profundis“, იქაც ამგვარივე სურათია. ძმის უეგარს უმტროსი და აზა ძმური სიეეარულით, და ამ ადელ-ვებულ დრამას, მწერალი მრუშით აგვირგვინებს. სოლო თუ პოლონიელი მწერალი ძალით ატიტვლებს, უხევეს ეოველგვარ სამოსს, ზნეობას, რელიგიას და სხ. ტრუმორწმუნებათ, რომ მით გაფურნქნოს დამოუკიდებელ პირთაგების სიტატსდე და ცხოვრება, ჩეენი მწერალი, წინააღმდეგ, ხედავს რა ეველგან მხოლოდ ტიტ-ველ სხეულს, ვნების მორეუს, პირს იბრუნებს და ეძიებს სიეეარულს, ზე-სორტიელ შუქით შე-მთველებულს, მაგრამ ამაოდ. მხოლოდ სორტი, მხოლოდ ადამიანის უძღებო სტომაქი და დაუ-კმაყოფილებელი მადა. აქ კი, შ. არაგვისპირე-ლი კვლავ ადამიანის დამტირებას ჰხედავს, აქაც ადამიანზე დაცნვა ეხეენება, მისი არააბაბა თვალ-წინ ეშლება. მას ხომ სულ სხვა გვარად ესტებოდა სურათი. ეგონა, რომ სიეეარული, ეს ტელქი კუზიღონია, ფარფატა ფრთებით უმანკო, წმინდა, როგორც ამას რომელეები ძველად ხატავდნენ, რასაც პომპეის ფრესკები ამწმებენ. ჩეენს მწერალს ეგონა, რომ სიეეა-რული, ეს ის წყარობა, საიდანაც ადამიანი იღებს სიტატსდის სრულ-ყოფას, უმადლეს ტკობას სულისას; რომ იგი აევავიდებს ცხოვრების ბადს, სდაც ლადად დანაკარდობს ოცნება ად-მიანისა. მაგრამ სინამდვილეც სხვა გვარი წარ-მოდგენა შესთავაზა. იგი წარმოედგინა როგორც სასტიკი, პირ-უკმეხი მამაკაცი, მთლად ძარ-ღვებად და კუნთებად ქტეული, მძიმე და ტლან-ქი ჩაქუხით მხარზე, რომელიც მოდის ნელი ნაბიჯით, და ვაი იმას, ვისაც მიეკარება. ვერ-ვითარი ძალა მას ვერ შეახერებს. ტრადიცია, ზნეობა, და ეველ მათი მსგავსი, ერთი დაკვ-რით მთლად დაილეწება, და მარად მღვთისძრე მანდა ადამიანისა, კვლავ სორტს შემთველება ვნების სურთად. შოთან „იგი სხვაა, სიძვა სხვაა, შუა უზის დიდი მხდვარი. ნურვიან გა-რევთ ერთმანეთში, გესმისთ ჩეეი ნახუბარია,“ —არ ისმინა შ. არაგვისპირელმა, არ მიიღო,

და შოთან ჰეეროვან—ტურთა მიფურობას ამ-გვარი წინააღმდეგო სხე დაუეენა: „მხოლოდ ესახუნებთან ერთმანეთს, სხვა არაფერი, არც სული და არც სორტი ერთმანეთს არ უდგება.“ ასეთია მწერლის მსჯავრი.

ვანტანგ კოტეტი შვილი

პროვულ ხელოვნების ახალი პარსკვლავი

„ჩემო კარგო ქვეყანავ, რაზედ მოგიწყენია, აწმყო თუ არ გეწყალობს, მომავალი ჩენია.“

ილია ჭავჭავაძე

ალ. ციმაკურიძე

ეს უკვლავი სიტყ-ვები, უკვლავი მგოს-ნისა ყურს ჩამწივიან და უნებლიეთ იპყრო-ბენ ჩემს ყურადღებას ახლა, როდესაც სამ-ხატვრო სასწავლებ-ლის გამოფენიდან დავბრუნდი და ჩენი თანამემამულის ალ. ციმაკურიძის სურა-თები ვნახე.

თვალ-წინ მიდგას ქართული სამხატვრო ხელოვნება, ჯერ სულ ნორჩი, ჯერ სულ ახალგაზდა!

გაბაშვილი, თოიძე, გოგიაშვილი, მრე-ლიშვილი...

ლმერთო ჩემო, როგორ ცოტანი არიან, როგორ ცოტანი!

ახლა-კი მათ მიემატათ კიდევ ერთი, რომელმაც უმიღღესი სასწავლებელი უკვე დაამთავრა და ამ ცოტა ხანში სამშობლოს-კენ მოეშურება.

ციმაკურიძე, რომლის კურსის დამთავ-რება და პირველი ხარისხის მხატვრის წოდე-ბით დაჯილდოება რუსულმა გაზეთებმა უკვე ამცნეს მთელ ქვეყანას, იმდენათ დიდი პი-როვნება არის ეროვნულ ხელოვნების აღორ-ძინებაში, რომ მისი ყოველმხრივ გაშუქება სპეციალისტის საქმეა.

ციმაკურიძის ცხოვრება ნათლად გვიმ-ტყიცებს, რომ იქ, სადაც სიყვარულია არჩე-

ული საქმისადმი და თან შრომისადმი, ყოველი გაქირავება ადვილი გადასალახია. მისი ცხოვრება ერთხელ კიდევ ნათელჰყოფს იმ დებულებას, რომ ნიქი ბოლოს და ბოლოს თავის გზას ნახავს, ნიქის პატრონმა დიდი ქირ-ვარამიც რომ გამოიაროს.

პირველდაწყებითი სწავლა ალ. ციმაკურიძემ თბილისის სამხატვრო სკოლაში მიღო, სადაც ადრევე მიიპყრო მასწავლებელთა ყურადღება. სამხატვრო სასწავლებლის დამთავრების შემდეგ, იგი ჩვენი ცნობილ ქველმოქმედ ზუბალაშვილის მეოხებით ქ. მოსკოვს გაემგზავრა. ციმაკურიძეს სწავლა მით უფრო უძნელდებოდა, რომ საშუალო სკოლა არ ჰქონდა დამთავრებული. მაგრამ ბეჯითმა შრომამ თავისი ჰქმნა და ბ-მა ციმაკურიძემ ჩინებულად ჩააბარა საჭირო ვგზამენები, როგორც საშუალო სკოლისა, ისე თავის სპეციალურ საგნებისა.

საზოგადოდ, როდესაც სამხატვრო სასწავლებელს ათავებენ, მაშინათვე მხატვრის წოდებას არ იღებენ, არამედ კიდევ რამდენსამე წელიწადს იმუშავენ და შემდეგ რომელიმე სურათს წარუდგენენ საგანგებოდ არჩეულ ეიურის შესამოწმებლად. ციმაკურიძეს კი ჯერ სასწავლებელიც არ დაემთავრებია, მხოლოდ უკანასკნელ კურსზე იყო, და წოდება მხატვრის კი უკვე მიიღო.

წელსაც, როგორც ყოველთვის, ვინც ახალგაზდა მხატვრებიდან კონკურსში მონაწილეობდა (სულ 25 კაცი იყო), ყველანი დიდი ხნის კურს დამთავრებულნი იყვნენ. ციმაკურიძის გარდა 1-ლი ხარისხის მხატვრის წოდება მიიღო მხოლოდ ორმა, 12-მა კი მეორე ხარისხისა.

ციმაკურიძის სურათები გამოფენაზე საერთო ყურადღებას იპყრობენ. უფრო კი მისი: „ვასა ყვაფილებათ“, რომელმაც მოუპოვა სახელი და ჯილდო. ხშირად გამივლია ამ სურათის გვერდზე მუდამ მის წინ ხალხი სდგას და თავის შეხედულებას ერთი ერთმანეთს უზიარებს.

ბევრი მსურველი აღმოჩნდა ამ სურათისა და ბოლოს, რასაკვირველია, გაიყიდა. იქვე გვერდით მეორე სურათი ჰქილია: „დილა

ქვიშეთში“. ვაცქერდებოდი ამ სურათს და თითქო თვალწინ მედგა შორეული სამშობლოს ამწვანებული მინდორ-ველები.

საზოგადოთ ციმაკურიძე ძალიან დანიტერესებულია ეროვნულ ხელოვნებით. მე შემთხვევით ვნახე მისი ესკიზი ალ. შანშიაშვილის პოემა „ქალი გრძნეული“-სათვის. ახალგაზდა მხატვარს დაუხატავს ბროლის ციხე შიგნიდან და, უნდა სიმათლე ვსთქვათ, დიდი შემოქმედებითი ნიქიც გამოუჩენია.

იმედი უნდა ვიქონიოთ, ის ბეჯითობა და სიყვარული შრომისადმი, რომელიც აქნობამდე ბ-ნ ციმაკურიძეს ახასიათებდა, კვლავ დარჩებიან მისი თანამგზავრნი და ნიქიერი ახ ლგაზდა ახლად ფეხადგმულ ეროვნულ ხელოვნების აღორძინება-წინსვლას ხელს შეუწყობს.

ა. რ.

სამი კითხვა

(ქართული ძველებური ზეპირ-გადმოცემა, გაგონილი სოფ. შინდისში მცხოვრებ მიხეილ შირაშვილისაგან)

ერთს მეფეს მეტად ჰკვიანი და მხიარული ვეზირი ჰყავდა, რომელიც ქალაქის განაპირა უბანში სცხოვრობდა და როცა ეახლებოდა მეფეს სასახლეში, ყოველთვის ზურნადავით მიდიოდა ხოლმე.

როცა ქალაქში გაიგონებდნენ ზურნის ხმას, ყველა იტყოდა, ეს მეფის საყვარელი ვეზირი მოდისო.

ერთხელ მეფემ უთხრა:

— თუ მართლა ჰკვიანი კაცი ხარ, ამა სამს კითხვაზე მომეცი პასუხი.

— მიბრძანე შენი ქირიმე!

— აბა გამოიცანი: რა უფრო ღონიერია, რა უფრო სურნელოვანი და რა უფრო გემრიელი?

მისცა მეფემ სამი დღის ვადა.

ვეზირი რომ წამოვიდა სასახლიდან, ისე ჩაფიქრებული იყო, ისე დაღონებული ამ სამი კითხვის გამოსაცნობად, რომ ზურნა აღარ დააკვრევინა.

ამ ვეზირის ქცევა შინაურებს მეტად გაუკვირდათ და მოქალაქეებმაცა სთქვეს: სწორედ დიდი რამ ფიქრი აწუხებს, რომ მისი ზურნა აღარ ისმისო.

მივილა შინ თუ არა, წანსეე თავის ოთახს მიაშურა და ფრიალ დაღონებულთ ჩამოჯდა ტახტზე ღრმა ფიქრში წასული.

ღღ ხანს იყო ჩაფიქრებული, არც არასა სქამდა, არც არასა სვამდა.

შემოეხვივნენ გარს ცოლ-შვილი და გამოჰკითხეს იმისი თავ-გარდასავალი.

— აი, შვილებო, ჩემი გასაქირი ის არის, რომ ამოდენა ფიქრის შემდეგ ვერ გამოვიცანი ის სამი კითხვა და ხვალ ვადა თავდება, პასუხი უნდა მივართვა.

— რა სამი კითხვაა ისეთი, რომ შენ ვერ დასძლიე? იკითხა უმცროსმა ქალმა, მეტად ლამაზმა, ჭკვიანმა და თამამმა.

— მეფემ მიბრძანა: რა არის ქვეყნიერობაზე უფრო ღონიერი, უფრო სურნელოვანი და უფრო გემრიელიო?

— მაგაზე რა გაწუხებს ამდენი ხანი? წადი, მოახსენე მეფეს, რომ შენ უქეიფოთ ხარ და ვერ გამოიცანი და შენ მაგიერად პახუხს მე მივართმევ, უთხრა უმცროსმა ქალმა.

წავიდა ვეზირი მეფესთან და მოახსენა: რადგანაც ავადა ვარ, ჩემ მაგიერად ხვალ ჩემი შვილი გაიხლება და პასუხს მოგართმევსო.

შეჰყარა მეფემ ნახირ-ვეზირნი, წარჩინებულნი, საპატიო პირნი და დაუწყა ლოდინი ვეზირის ქალს.

ბავშვები აკაკის

გაისმა ქუჩებში ზურნის ხმა. ყველამ სთქვა—აი ვეზირი მოდისო. მართლაც ამ ზურნას მოჰყვა სასახლეში ვეზირი თავისის ქალით და წარსდგა წინაშე მეფისა.

— აბა, თუ გამოიცანი, სთქვი ყურს გიგდებ, ბრძანა მეფემ.

— ყველაზე უფრო ღონიერი არის— წყალი, მოახსენა ქალმა.

— როგორაო, ჰკითხა მეფემ.

— როგორა და ისე: როცა წყალი მოსკდება და წამოვა თავის სიმძლავრით, ვერაფერი ვერ შეიმაგრებს, ვერაფერი ვერ შეაჩერებს იმის დენას.

— მართალიაო, ბრძანა მეფემ, ბარაქალა შენი, ქალო!

— ყველაზე უფრო სურნელი არის პური, სთქვა ქალმა.

— როგორ თუ პურიო? გაკვირვებითა ჰკითხა მეფემ

— თქვენ კარგათ მოგეხსენებათ, რომ მამა ჩემს ბაღში ათას-ნაირი ყვავილები აქვს, მაგრამ სანამ ყვავილს ზედ ცხვირთან არ მიიტან, იმის სუნს ვერ გაიგებ. პური კი სულ სხვაა, როცა პურს აცხობენ — იმისი სუნი შორიდან მოდის.

— შესამე?

— ყველაზე უფრო გემრიელი არის ცოლი.

უპასუხა ქალმა.

მგოსანი ვაჟა-ფშაველა

მის პატივსაცემლად სალიტერატურო დილას გამართვენ ამ მოკლე ხანში „სახ. თეატრში“.

დამსახ. სტენისმოყვარე გ. ფირუმიანი

საკუთარი დასი შეადგინა და ქართულ წარმოდგენებსა ჰმართავს საზაფხულო სახალხო თეატრში.

საფლავთან (ფოტოგრაფია სტურუასი)

— ვაშა! ვაშა შენს ქალობას! უბრძანა მეფემ,—ბარაქალა შენს ქკუსა და რადგანაც ამისთანა ქკვიანი ყოფილხარ, მინდა ჩემს რძლად ავიყვანო და ჩემს ვაჟზე გადავწერო ჯვარი!

მხიარული ვეზირის სიბრძნისა და დიდი ქკუსის ხმა—უფრო მეტად გავრცელდა ხალხში.

კოტე უიფინი

კახეთის რკინის გზაზე

(სცენა)

(დასასრული.—იხ. „თ. და ც.“ № 16)

(თელაველი ვაჭარს მოუკადათნია ვაგონის ერთ ფანჯარასთან, იმის ბარჯს სუთის ალაგი უჭირავს)

თელ. ვაჭ. აი ღმერთმა ჩემი ფეხი დასწყევლოს ამ გზით მე კახეთში აღარ წამოვიდე. არა, ტო ჰერნანიწაწ! აზირ ფურგუნში ფუთზედ აბაზი მივცე? ჰამაც მე მუქთად ჩავეგდო? იცი მაინც რო შინ ცოცხალი მიხვალ. ამ ოხერში მუდამ წამ სიკვდილს ელი: ერთი დარდაკუნა მაშინისტმა მისცეს „პოლანი ხოლი“, წადი აქედანვე „პრემათ“ საიქოს. ვინ იცის რომელი ვაგონის ფიცარიკამიტვრევს თავის ქალას. განა არა, წუხელ სიზმარში მარცხენა ოვალი საწყენს მეუბნებო-

და. ვაა! თვრამეტი მანტო ჩემი მგზავრობა?!. ლამის ვაგვიტდე. თუ ერთი ოთხჯერ ვიმგზავრე ამ მოდნის რკინის გზით, ძალიან დახლს არ დავაყენებ!..

კონდუქტორი. (შემოდის) Билеты, господа билетъ!

ვაჭ. (უბის დიდებს იხსნის. უბიდან ხელსახოცს იღებს. ხელსახოციდან პორტმანს. პორტმანს ხსნის და ბილეთს აძლევს)

კონ. მეიტა ჩქარა კაცო! რა ძვირფასი მარგალიტით ქაჯეტის ციხეში ჩავიმალია, არავინ არ მოგპარავს.

ვაჭ. დაცა ერთი მამაგიცხონდა და! არავინ მომპარავს რომელია. ოთხი მანეთი და ორმოცდა თორმეტი კაპეიკი ნაღდი რო ჩავაბარე მარტო ამ ბილეთისა, თვალეზიდან ნაპერწყლები წამომცვივდა.

კონ. აქ სხვები ვინა არიან? ამდენი ვეში ვისია?

ვაჭ. ჩემია. რაღა ბევრია? მე ვიცი ცხენები არ დაუცვივდეს ამ შენს მაშინას.

კონ. არ შეიძლება ამდენი ვეში! პრავილა ისეა, რომე რასაც შენი ხელით შემოიტან, იმის გაყოლებს ნება გაქვს.

ვაჭ. ვა! როგორ ჩემი ხელით?! მაშ ვისი ხელით არის მოტანილი? სუფსარქსიმა ამომიწყვიტოს ცოლწვილი და მილდისას გამოვუდგე საიქიოს, თუ ამ საქონლის ამოტანაში ეშველოს ვისმეს. სულ ამ მარჯვენით შემოვიტანე.

კონ. (ჩაქნევს ხელს და ბუზღუნით გადის) მეისპეთ, დეიწვით, კარგი ხალხი თქვენა ხართ.

გ. გელიკურაშვილი

რ. სალაყია

დამსახურებული სცენის მოყვარენი და სახალხო თეატრის მონაწილენი (გასული კვირის ნომერში მოთავსებულ სახ. თეატრის დასის“ სურათებთან ჩვენს უნებლიეთ ვერ მოექცნენ)

თელ. ვაჭ. ტოყე ტუტუც! ბევრია ბარგიო. რა ღმერთი გამიწყრა ის ცამეტი ფუთიოც აქ არ შემოვაოხრე. ვაი ჩემო თვრამეჭო მანეთო რა საძაგლად გილალატე. (გაისმის სიმღერის ხმა და გამოიფლის რჩაჭაღი კნიაზი).

კნიაზი. ალავერდი.. გა..სპოდ..სტაბოიო...ოო გენაცვალეთ, რომ რკინის გზით გვადირსეთ კახეთში მგზავრობა. ოჰ! რა საქეიფო მწვანეებია! ერთი ამ ხილის ყურში დუდუკი და ივრის პირზე საუზმე სიცოცხლეა! ალავერდი... ალავერდი.. ტრა... ლა... ლა ..ლა... ლი...ლა. .ლა...

ვაჭარი (ეურეებს ატყეუტაჯს) ოხო! აქაც გაჩენილან ეს ჩხუბიანები! ოი! გასწყდით, გასწყდით, გასწყდით, რაც იმ ხელაღებულის შვილმა ჩემზე ლეურველი ამოიღო, მას შემდეგ ამათი ჩრდილისაც მეშინიან. სადაც კი ამათ დავინახავ, ცეცხლი მესტუმრება ხოლმე. ეხ! ჩვენ კი არა გვაქვს სამართალი, წაიყვანონ რაღა ეს ბნელიანები გერმანიაში, ვაგონებში რას აკეთებენ ნეტა.

კნიაზის ხმა О чортъ его знаетъ, რა ძალიან ირყევა ეს ვაგონები! თუ ორი არ დაუმატე, ლამის წავიქცე.

ვაჭ. (ისევ თავის თვრამეჭ მანეთზე ფიქრობს) ჰმ! თვრამეჭი მანეთი! რა ერთბაშად ამძუძვეს! ერთი ორი წელიწადი ეგრე იმუშაოს, მთელ ევროპიას დაიგირავენს.

სიღნაღელი ვაჭ. (შემოვაჯ) ოო! ბუღდან! სადა გნახე კაცო! რა ხანია ერთმანეთი არ გვინახავს. გახსოვს შენ რო თევზი დავიტუსალა პოლიციამ, დავიბრაკა და ჰამაც ნავთი შენ გაყიდინა დასაწყევლად. ოჰ! იმათ კი არ გიყვეს მაზალო საქმე. მას მერმე აღარ შინახვიხარ, აი, თუ დაიჯერებ. ამბობენ მარიფათობა გამოგიჩენია, კახეთში რაღაც მამულეზი გიყიდინა. აი მაღადეც!

თელ. ვაჭ. დაცა, ერთი, დაეგდე, ყბედო. ერთი ყველაფერი უზურში დაწვრილებით მიამბე. შენ საღა ხარ? რა ქენი? როგორ ვაქრობ?

სიღნ. ვაჭ. ეე! ნულარ იტყვი ძაო, წავიდა ის დრო, როცა .. აბა, რაღა გითხრა ამ ჩვენმა ძროხებმა გაახილეს თვალი, ისწავ-

ლეს ქკვა. ძნელი საკრეჭი და საწველები ვახდენ. ვაივაგლახისა ჩვენი ვაქრობა, ვაივაგლახისა.

თელ. ვაჭ. ჰო! ეგრეა, ეგრე, ისწავლეს თანდათანობით ქკვა. მართალია ბლომად ნაღები მოვხადეთ, მაგრამ ახ.. ერთი ორი ჩვენი თაობაც რომ ესეთ ღორანში ყოფილიყო, კარგი იქნებოდა. ეს ამხანაგობაო, ეს დებობაო, ეს მელკი კრედიტო, თუ რაღაც ქირი მოგონეს... ამ მელკი კრედიტმა ხომ შეხიდაგვეცათავე რაღა. ბევრი ვიქადაგე ამ ბანკებზე, ბევრი ვაძაგე, რაღა არ უთხარი გლეხებს: აი ტერტერას კასასავით არის მეთქი, აი შანტაჟისტების მოგონილია, აი თქვენი მოტყუება უნდათ მეთქი, მაგრამ შენც არ მომიკვდე, ყური არავინ გაიბერტყა, არავინ დაიჯერა.

სიღნ. ვაჭ. სხვა, ეჰ! მაგას თავი დავანებოთ. ამ სიბერის დროს რკინის გზითაც ხომ სეირნობ. როგორ მოგწონს, ჰა?

თელ. ვაჭ. აი! აი! ადრე დამალე ვლირსებივარ ამის ამოგვას. კაცო, რა მიყვეს, რა ამ მოუნათლავებმა, გაგონილა?! კაცო, თვრამეჭი მანეთი დამისვეს თელავამდის მგზავრობა. ვაიმე, აფსუს ჩვენო დილიჯნებო! აფსუს ჩვენო ოჩოლფეხა ტროიკებო! ოხ! მარტო ის რათა ღირდა, გულში არ გეშინოდა პოეზის გადავარდნისა. რა მაზალო იყო ხოლმე იამშიკები, რომ ტარიდან დააბრუნებდნენ კნუტებს და ისე უტყაპუნებდნენ ედიგაროვის კაქკაჟა ცხენებს. გაგინახიან ხშირად ისინი ედიგაროვის იხსენიებდნენ. არა, ცოტა ავი ზნეცა ჰქონდათ ჩვენ დილიჯნებს. მარტო იამშიკების ნავოდკის თხოვნისაგან ზაპალა იყო წადებული. მეც არ ვაძლევდი. ძალა ხომ არ იყო. ცოტა ივრისა და გომბორის აღმართებში ცხენებიც გვამკობდნენ სალდათური გარმონებით, მაგრამ რა უყოთ, მაგისთანა რამეები გვინახავს? ხა! ხა! ხა! ხა! ეჰ! მოკლედ რომ გითხრა, ჩვენი ცხონებული დილიჯნები ათ წილად მერჩიენა ამ გასავერანებელს. აი რაღაც სტანციაში მოველით. ერთი შენ ეს მითხარი, რას შერები, ხეირი არის ამ შენ ბაზაზობაში, თუ მიკიტნობა სჯობია?

სიღნ. ვაჭ. უნდა გითხრა, ბაღლოჯან,

ჯარის კაცი ლადო ხელსუფოვი

სართიქალელ ი. გერმანიის საზღვარზე ბქოლაში დაიქრა, სამშობლოში დაბრუნებული განიკურნა და ოსმალეთის საზღვა ისკენ წავიდა სურსათის ურმებზე. ყარსში პირველ აპრილს ჩამონგრეულმა სახლმა დაიტანა სხეებთან ერთად და დაიღუპა. მასთან ერთად დაიღუპნენ აბ. ჯარიაშვილი, ახალსოფლელი მარტიაშვილები და სხ.

რომ ეგ მიკიტნობა რაღაც „ატჩაიანი“ ხელობაა, ნამეტნავად ამ ვაენობის დროს. ტოიდელი ბაზაზობა. ჩვენ ხომ ვამბობთ ჰევა ისწავლა ქედნობამაო, ჩემ სიტყვას ჯერ გულუხვად აქვს გასაფალი: ჯერჯერობით კიდევ კარგი მრევლი მყავს. ოღონდ უთხარი ვაენობაა, დაძვირდა — კმარა; დაგიჯერებენ. ოღონდ უთხარი გერმანიას ათი გემი დაუღუპნია, სულ ჩითებით და შალებით ყოფილა სავსე, ხელად დაგიჯერებენ. იმ დღეს ერთი სოფლელი ბესო ჩამაცივდა ღორის საქალმე ოთხ აბაზათ დამითმეო. ბევრი ვეუბენ, რომ საქონელი დაძვირდა მეთქი — არ იჯერებდა, მაგრამ როცა უთხარი — დარდნელი დაუკეტნიათ და ერთ გემსაც აღარ უშვებენ მეთქი, მაშინ ფაცი-ფუციით მომეწოდა მანეთიანი. — ხე!.. ხე!.. ხე!.. ხე!.. ერთი მკითხე, თუ ძმა ხარ, ღორის ტყავს დარდნელში რა უნდა, აშობებენ სათათრეთისა არის ის ქალაქიო, მაგრამ როცა (თავზე ხელს იღებს) ენდებ ჩკა — ჩკა!

ოელ. ვაჭ. ოხ, ქრისტემ შეგაჩვენოს, ქრისტემ! კარგი მასხარა შენ არა ხარ აატარაობიდანვე ესეთი ბემურაზი რაღაცა იყავი. როგორ იყო გოგოებსა და ბიჭებს რომ კვერცხებს აპარიებდი შინიდან კვეზე და კაძმეტებზე? აი, გაფუქდი, გაფუქდი შენ აპა! (ისმის სმა კონდუქტორისა — Пересадка Телавъ-Цнორიანი)

ოელ. ვაჭ. (ფათი-ფუთით ეზიდება ბარკს, თან ბუსღუნებს) აი ამოვარდით თქვენი რკინის გზით, ოხრად დაგრჩეთ თქვენ ეს რკინის გზა, ქილესებში მოგხმარდეთ. როდის უნდა ჩავზიდო და ავზიდო სხვა ვავონებში ეს ამოდენა საქონელი?! გენო

ქართული სამრო და სამკლესიო გუნდები

არ გვასოვს ქართულ გუნდის მიერ გამოართული ისეთი კონცერტი, რომ ხაჯსი, საზოგადოება აღტაცებით არ მიჰგებებოდეს.

ჩვენს ერს სწეურთან ერთგული სიმღერა-გალობის მოსმენა.

ასეთი მოფლენა უეურადღებოდ არ უნდა დაგტოვოთ.

მოგესხენებათ, ქ. თბილისში არსებობს არა ნაკლებ 10 გუნდისა, კერძო პირთა თანხმობით ამას რომ მიუმატოთ ქართ. ფოლ. საზოგ., სემინარიისა, უცნაულებსა სკოლისა, სანაწიქო სასწავლებლისა და ქართ. გიმნაზიისა და სხ., აღმოჩნდება, რომ თბილისში 16-17 ქართული გუნდი მოიხეება.

ჩვენ ხელთა გვაქვს მასალა, თუ რომელ გუნდში, რამდენი იღებს მონაწილეობას და გუნდებს რა მიზანი დაუსახავთ.

ეს მასალა გვაჩვენებს, რომ ქართულ გუნდებში დაახლოებით მონაწილეობს 500-სამდე ქალი და კაცი.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ ქართულ გუნდების დამარსებულთა და ამ გუნდებში მონაწილეთ მიზნად დაუსახავთ მხოლოდ სახალხო სიმღერებისა და სანკლესიო გალობის შესწავლა-გავრცელება და არა მატერიალური მხარე (ერთი თუ ორი გუნდის გარდა). ამ გარემოებას საჭიროა აუცილებლივ მიექნეს დიდი უურადღება...

მოგესხენებათ, უოველი გუნდის ლობნარი თავის გუნდს ასწავლის იმას, რაც თითონ იცის, იმ კიდეზე, როგორც მას აქვს შესწავლილ-შეთვისებული, ე. ი. თავის გამოცნებაზე, და ამიტომ, სშირად, ჩვენ ერთსა და იმავე სიმღერას ანუ სანკლესიო საგალობელს სულ სხვა და სხვა გამოცნებით და კილოთი ასრულებულს ვისმენთ. ამიტომ საზოგადოებისთვის გამოურკვეველი რჩება, რომელი კილოა ამ სიმღერაში ერთგული და სინამდვილით შესრულებული.

თუ ამ გარემოებას არ მიექნა ვერცხანი უურადღება, შესაძლებელია, ჩვენდა უნებურად ისე დაფამახინჯოთ ერთგული სიმღერა-გალობ-

ბა, რომ, როგორც იტყვიან „ძალი—პატონ-საც“ კი ვეღარ სტნობდა.

რა გზით მოუხარო საქმეს? რა საშუალება ვინმართ, რომ ჩვენს ქართულ სიმღერა-გალობას თავისი ეროვნული ელფერი არ დაეკარგოს და ჩვენს შთამომავლობას გადავცეთ წმინდად?

ჩვენის აზრით, საჭიროა შესდგეს საერთო კრება ვეღა არსებულ ქართულ გუნდთა ფორმირებისა და უოველ გუნდიდან არჩეულ თითო მომღერლისაგან.

ამ კრებამ უნდა ითავოს საერთო გემის შემუშავება, მოწვევა რომელიმე კომპოზიტორისა, მოწეობა და მოწესრიგება საერთო ეროვნულ კონცერტისა, რომელშიაც მიიღებენ მონაწილეობას ქ. თბილისში არსებული ვეღა ქართული გუნდები.

ეს კრება უნდა მოიწვიოს მომღერალთა საზოგადოების „სწავლის“ გამგეობამ, ქარ. ფილ. საზ. ან და ბ. მ. კავსადემ, როგორც კერძო გუნდების ძველმა წარმომადგენელმა.

ამისთანა შეერთებული ძალით მოქმედება ძალიან დიდ სამსახურს გაუწევს ჩვენს გათვითცნობიერებას, ერთის მხრით, და მეორის მხრით კი ნიფთაერადაც დიდ დახმარებას აღმოუჩენს ჩვენს ეროვნულ დაწესებულებათ.

ჩვენის აზრით საკმარისია ამ შეერთებულმა ქართულმა გუნდმა წელიწადში 5 კონცერტი გამართოს, ხსენდობრ: 1) 14 იანვარს—წმ. ნინოს დღეს—საკლესიო კონცერტი; საერთო კონცერტები: 2) ილის, 3) აკაის ფონდის გასაძლიერებლად, 4) ქ. შ. წ. კ. ს. სასარგებლოდ და მე-5-ე—1 მაისს თამარ მეფის დღეს.—უკანასკნელი 1 მაისისთვის (თამარის დღე) გამართულ საერთო დღესასწაულში, გარდა ქ. თბილისში არსებულ გუნდებისა, მონაწილეობა უნდა მიიღონ მთელ საქართველოში არსებულმა ქართულმა გუნდებმა.

ეტყვს გარეშეა, ამ დიად საქმის განსახორციელებლად დაგვიჭირდება ფულები, მაგრამ ჩვენის აზრით ეს მეორე ხარისხოვანი საკითხია, ვინაიდან, ვერ ერთი, ზოგაერთ ქართულ გუნდს აქვს კასში ფული და ვფიქრობთ მომღერალნი არ დაერიდებიან ხარჯს, თორღ ეს დიადი საქმე განსხორციელდეს, მეორეც—თითო მომღერალმა ამ საქმისთვის თითო მანათი რომ გამოიღოს, სათაურში მდგომთ შიეტემათ საშუა-

ლება—როგორც კომპოზიტორის მოწვევისა, აგრედვე უოველ წლივ საერთო დღესასწაულების მართვისა, ისეთი დღესასწაულებისა, როგორც იმართება ლიტვასში და სხვაგან.

ეს საკითხი დიდმნიშვნელოვანად მიგვაჩნია და იმედია უურად იღებენ ვისაც შეეხება.

თუ როგორ და რა სახით ვმართავენ ეროვნულ დღესასწაულებს სხვა, ჩვენსავით დაზარულნი, ერნი ამაზე შემდეგ მოგახსენებთ.

თომა მაღაროელი

ქართულ მოსწავლე ქალთა საპროდუქტოდ

განათლების მინისტრის მოხსენებამ მინისტრთა საბჭოში, რომელიც ფართო გზას უხსნის ქალებს საქმიო და სახედაგოგო განათლების მისაღებად, მომაგონა ექიმ-ქალთა სტატისტიკურა ცნობანი 1913 წლისა, მოთავსებული საქმიო უურნალ „Общественная гигиена“ ს შარშანდელ ნომერში.

აი, რა სურათს გვიხატავს ეს ცნობები:

1913 წ. შესრულდა 35 წელი იმ დროიდან, როდესაც უმადლესი სასწავლებლის საქმიომონაწილმა პირველად გამოუშვა ექიმი ქალები. საქმიო სიაში იმ ხანად ირიცხებოდა 2564 ექიმი-ქალი. ესენი განიფოფებიან ეროვნების მიხედვით ამნაირად:

რუსი—1649, ებრაელი—615, პოლონელი—118, გერმანელი—37, სომეხი—32, ქართველი—7.

როგორც სხანს, ექიმ-ქალთა უმეტეს პროცენტს შეადგენს რუსობა—65,7%. მეორე ადგილი უკავიათ ებრაელთ—24, 5%, მესამე პოლონელთ, მეოთხე გერმანელთ. სომეხები კი შეადგენენ—1, 3%, სხვა ერთა ქალები საერთოდ—1, 4%.

ისინი, ვინც უნივერსიტეტში ექიმობის მოწეობა მიიღო, განაწილდებიან ამგვარად: რუსები—34, 8%, ებრაელი—51, 1%, სომეხები—1, 8%, გერმანელი—1, 3%, პოლონელი—7, 9%.

ვინც უმადლესი ხარისხი (доктора медицина) მიიღო, მათი რიცხვი ასეთია: ვეღა

რომ არ ჩამოვთვალთ, აღენიშნავ მხოლოდ ჩვენსა და ჩვენს მეზობელ სომხის ქალებს:

ქართველები:—ზარიში—1,

სომხები:—ზარიში—2, ბერლინი—1, ლოზანში 4,—ბერნი—1, ვენეციაში—1, —სულ—9.

მათი სამსახურის სია, როგორც სახელმწიფო ისე საზოგადო დაწესებულებებში და თავისუფალ პრაქტიკით მამუშავე ქალების, ისევე ჩვენსა და სომხებ შორის, ასეთია:

ქართველები:—სასოფლო ექიმად—1, კერძო სავაჭარე.—3, თავისუფალი პრაქტ.—2, ცნობა არ არის—1, სულ—7.

სომხები:—საერობო დაწ.—3, სასოფლო ექიმად—4, სამთა დაწეს.—4 განათლ.უწყ.—1 რკინის გზის ექ.—1, თავისუფალ პრაქტ.—17, საზღვარ გარეთ—1, ცნობა არ არის—1, სულ—32

ამნაირად უველასზე ჩამორჩენილი ჩვენს ვართ—ქართველები. სასურველია ჩვენი მოსწავლე ახალგაზდობა გულის ყუროთ მოექცის ამ არა სასურველ მოვლენას.

ცუდ გუნებაზე გაუბნებს ეს ციფრები. თუ დღემდის არა, ახლა მაინც ვეცადოთ, რომ დაეიშკვიდროთ განათლებულ ერთა შორის თვალსაჩინო ადგილი, სამარცხვინოდ ნუ მოვებოთ საერთო სტატისტიკას კულში. გავითვა-

ღისწინათ ჩვენი მოვალეობა სამშობლოს წინაშე, რომელიც სხვაზე მეტად საჭიროებს მტოდნე შეიღებს: ჩვენს ქალს მძიმე ბედი სვდა წილად—დავრდომილი სამშობლოს ფეხზე დავენება. ამიტომ ჩვენი ქალი გათრეცტუბული ენერგიით უნდა იძენდეს საჭირო ცოდნას, რომ სავარედი, საუცხოვო წალკოტი ჩვენი მხარე სხვის საკუთრებად არ გახდეს და ჩვენს წილად მხოლოდ გვიანდა სინანული დაგვრჩეს.

რასაკვირველია, უველას ექიმში არ იქნება, მაგრამ როგორც საქმიო, ისე სხვა დარგშიაც საპატიო ადგილი უნდა გვეკავოს. დროა გამოვფხიზდეთ, დროა ეს ჩვენთვის სამარცხვინო სტატისტიკური ცნობანი შორს მოვიქციოთ და მთელ ქვეყანას თამამად შევსძახოთ: იყო და აღარ არის! ახლა, როდესაც სწავლავანათლებას მოსალოდნელია უკეთესი ხანა დაუდგეს, ჩვენც შესაძლებელია ბედმა გაგვიდომოს და ჩვენს დედა-ქალაქში უმაღლესი სასწავლებელი დაგვიარსდეს, თქმა მეტია, ჩვენს ჩვეულებრივ სიზარმაცეს ადგილი აღარ უნდა ექნეს.

ვიქთნიოთ იმედი, რომ ჩვენი მოსწავლე ახალგაზდობა ამ მოვლენას ჟეოროვან ანგარიშს გაუწევს.

თეოდოსია ჯაფარიძისა

სახალხო თეატრის ისტორია

(გაგრძელება. იხ. „თ. ლა ც.“ 1914წ. № 42)

(ავტორის თხოვნით იბეჭდება სრულიად უცვლელად)

ხელისაწთა ამხანაგობა ავჭალის აუდიტორიაში მუყაითად მუშაობდა: ყოველ წარმოდგენას დიდძალი ხალხი ესწრებოდა.

გასეთებშიაც მოუხშირეს რეტენზია-შენიშვნების წერვა.

ახლა კი ყურადღება მოგვაქცია ჩვენმა ინტელიგენციამ და მოინდომა ჩარევა ამ საქმეში, შეიყარა ოცამდე ინტელიგენტი და 1895 წ. დანიშნეს კრება მასწავლებელ ქალთა საზოგადოების კანტონისა. მიგვიწვიეს ჩვენ და გვკითხეს საქმის ვითარება.*) დავიწყეთ ღაპარა-

კი... ვლანარაკობდით, ვლანარაკობდით და მხოლოდ ვლანარაკობდით. ამ ცარაელ ღაპარაკს მონადრომეს რამდენიმე კრება. ბოლოს ქნმა მ. არდუთინსკიმ და ვ. დ. ქართველიშვილის ქალმაც (მიქაბერიძისამ) თავი დაგვანებეს (რომელნიც ნებართვას იღებდნენ); რადგანაც გაიგეს, რომ ინტელიგენცია ჩვენს საქმეში ჩაერია და დარწმუნებულნი იყვნენ, ნებართვას ისინი აგვიდებდნენ. ერთი-ორი კრებაც ამ ღაპარაკს მონადრომეს და სწორედ ამ დროს, 1895 წელსივე, აგვიკრძალეს სახალხო წარმოდგენების მართვა ავჭალის აუდიტორიაში.

*) სახალხო თეატრის საქმე სწორედ ამ კრებიდან გადადის ინტელიგენტთა ხელში.

წარმოდგენებო შეხერდა, საქმის მოფარეული მუშები უსაქმოდ დაგრძობენ. შევუკრებოდა ინტელიგენციას, მაგრამ ისიც ვერაფერს აკეთებდა. ამ ოც ინტელიგენტში მხოლოდ ორი-სამი და დარჩა, დანარჩენები როგორც შეიკრიბნენ ისევე დაიშლნენ. რაკი წარმოდგენები ადარ იდგებოდა, ჩვენ მუშების ამხანაგობასაც ნელ-ნელა რიტხვი დააკლდა. ვასო ჯანიაშვილი — თეოდორაშვილი ჯერ ისევე 1895 წ. 13 ენკენისთვეს ჩამოშორდა თეატრს (რადგანაც განჯაში გადაიყვანეს), ამხანაგობაში დარჩნენ მხოლოდ ის. ძნელაშვილი, იოსებ იმედაშვილი — ხაშქელი, მ. თუშქელიშვილი, დათიკო შველიძე, ივანე ინსასარიძე და ვასო რაკვიაშვილი.

რაკი აქ არაფერს ვაკეთებდით, მოვიხილეთ ჩვენი მოქმედება ბროფინციაში გადაგზავნა. ამხანაგობაში შევიტანე წინადადება მცხეთაში წარმოდგენების გამართვის შესახებ. ამხანაგობა სიამოვნებით დამთანხმდა და მე და ი. ძნელაშვილიც ამგვიარჩია საქმის მოსაწეობლად. აქედან სარეკამენდაციო წერილი გაგვაცხადეს ე. წ. წუღუკიძემ და ს. ციციშვილმა. იქაურ მასწავლებელ ქალებთან (ს. ციციშვილსა და მახათაძესთან). იმათ დიდი სიამოვნებით მიგვიდეს და მოეწონათ კიდევ ჩვენი მიზანი, როცა უთხარით წარმოდგენის შემოსავალი მცხეთის სამკითხველს გადაეცემო. სცენა მოვამზადეთ მცხეთის სასოფლო კანტელარიაში და 1895 წ. კვირაცხოვლის კვირას გავმართეთ ქართული წარმოდგენა იოს. იმედაშვილი — ხაშქელის რეჟისორობით. წარმოდგენილი იქნა „ნუზო“. ამ პიესაში მონაწილეობდნენ ქნი: ს. ციციშვილის ასული — შუშანა, ნინო ნაკაშიძე — ეფემია. ბ. იოსებ იმედაშვილი — შიმშიმთვი, კ. ჯანაური — ზუზო, დ. შველიძე — კაკლა, ის. ძნელაშვილი — გიქო, ივ. ინსასარიძე — სამსონა. ილიკა ნაკაშიძე, ხელნაწერი ლექტორი — გიგოლა და სოფლიორად — მიშა თუშქელიშვილი. ჩვენი მოთამაშე ქალები და რეჟისორი იქაურმა მასწავლებელმა ქალებმა სცენაზე უგაიღებთ დაჯილდოვეს. ხარჯის გარდა დარჩა 22 მან. და რადგან კაპიუკები გარდა იმისა იოსებ იმედაშვილმა — ხაშქელმა იქაურ სამკითხველს რამდენიმე წიგნი შესწირა და მეორე დღეს ქადაქს დაუბრუნდით.

გიორგი ჯაბაური
(შემდეგი იქნება)

ქართული სახიობა

სახალხო სახლში 17 აპრ. წარმოდგენილმა

„ახალმა ძალა“-მ კიდევ ერთხელ დაგვანახა, რომ სახ. წარმ. მმართ. ჴრეს საუკეთესო, ნიჭიერი ძალნი ჰყავს, მხოლოდ თუ წარმოდგენის შთაბეჭდილება მთლიანი არ არის, ეს ზოგიერთ იმ „სცენის მოყვარეთა“ (სწორედ — არა მოყვარეთა) ბრალია, რომელნიც არც პიესის სულს უკვირდებიან, არც დიქციას იმუშავენ, არც პლასტიკას, არც სახის მეტყველებას, არც გრიმს... ხსენებულ პიესაში ელ. ციმაკურიძე (შტიერი), ტანელი (ტერეზია), მ. კიაურელი (ფრანკი), ი. მინდიაშვილი (მოპოი), ივერელი (კრაუს) და ა. მერტრეველი (ანტონ), ტიპოური იყვნენ, ნაკირ როლელს შეგნებით ახსიათებდნენ. კახელი (ანა), თ. ყიფშიძე (ლუიზა), ვ. ნინიძე (მაკი) შესაფერისნი, — სჯობდა კი კახელს ბავენი საეჭვოდ არ გავწითლებინა. ძველ სცენის მოყვარეთ რ. სალაყაისა (შუსტერ), დ. ბაქრაძეს (ბაუსბარტი) და გ. გელიკურაშვილს (ბრანკმან) უფრო მეტი მოეთხოვებოთ, ისინი-კი, როგორც სჩანს. მხატვრულ მხარეს ყურადღებას არ აქცევენ. მსახიობმა ალ. იმედაშვილმა, როგორც ყოველთვის, ამ დამესაც დიდის დაკვირვებით და მხატვრულ-მთლიანობით განასახიერა ნაკირი როლი (ლუკა). დამსწრენი მას ტაშით შეეგებნენ და ვაშთი დააჯილდოვეს. ხალხი საშუალოდ დაესწრო.

უსაზნო

მსახიობთა ამხანაგობა მ. ქარელის რეჟისორობით სახალხო სახლში უცხო ქვეყნებში ბეჭითად გავმოცხადურებს: ძველი საბერძნეთი, რომი, საფრანგეთი და... თითქმის ფარსადე, ხოლო ჩვენი ქვეყნის გულში ჩაგვასვდებს თუ არა — ჯერ არა სჩანს 21 აპრ. გავჩვენეს ბარის „ნაზაღენ და ყაყიფინა“, ცოტა არ იყოს ფარდალდა, შიგა და შიგ გადაძალაშებული პიესა ეს წარმოდგენა იმითი იყო საყურადღებო, რომ გვიჩვენა მსახიობ ალ. იმედაშვილის უტყურ ბუნებრივ ნიჭთან ერთად, დაკვირვება-განცდის უნარი და ცოდნაც; ამის ნათელმოფიქვია შის მიერ განსახიერებული ნაზაღენი. შიგა და შიგ ხომ სუადმტაცი იყო. ტასო აბაშიძე (ყოფიფინა) დიდაც რომ დირსეულად უჭერდა მხარს ა. იმედაშვილს. ქალი — მბრძანებელი, ქალი — მონა-მონილი, ერთი მეორის წინააღმდეგე სასიათი ცხოვლად დაჭხატა. საუცხოვო იყო მ. ჭიანურელი თვის გამთქმით, მიმთხვრით, სახის მეტყველებით. ამ ხალგაზდას დიდი მომავალი აქვს თუ იმუშავა. კარგები იყვნენ მ. სარაული (მუ სტაში) მ. კორიშელი (ზაფგონიკი) და ა. შოთაძე (ეჟენი) ან. ქაქაძე და ს. ბუენიშვილი ანსამბლს ხელს უწყობდენ.

ნუ თუ სარკედ მუდამ გათხუხუელ ტილოს აგვიყუდევენ კედელზე? — ხალხი ბლომად დაესწრო.

წინამძღარი

ბაქოში „აპაკის საღამო“ გაიმართა შაბათს, 11 აპრ. სომ. კაცთ.-მოყვ. საზოგადოების დარბაზში ქართ. სამხ.-სალიტერატურო წრის თაოსნობით. მონაწილეობის მისაღებად საგანგებოდ მოწვეული იყვნენ: მგოსანი ვ. რუხაძე და ლექტორი პ. გელეიშვილი რაღაც მიზეზების გამო, პ. გელეიშვილი „საღამოს“ არ დაესწრო.

პირველ განყოფილებაში მოხსენებანი წაიკითხეს ბ. ბ. ალფ. ცისკარიძემა და ალ. ლანდიამ, რომელთაც მოკლედ, ვაკერით დაახსიათეს საყვარელი მგოსანი, და განმარტეს აკაკის „საღამოების“ მნიშვნელობა საზოგადოდ და კერძოდ ბაქოში. ამის შემდეგ სცენაზე გამოვიდა ახალგაზრდა მგოსანი ვ. რუხაძე და საკუთარ ლექსით მიჰმართა ცოცხალი ყვავილებით მორთულ აკაკის დიდ სურათს.

მეორეში—ნიჭიერ სცენის მოყვარის ვეტ. თალაკვაძის მიერ დადგმულ იქნა „პატარა კახის“ 2—3 მოქ. კახის რ. ოლს ბ. ევ. თალაკვაძე ასრულებდა. (როლის უტოლინარობა დიდად უშლიდა ხელს). ბ. ბ. ინაური (მწყემსი), ვ. ჯიქია (გივი), სუფსის-პირელი (გელა) და გოგობერიძე (რევაზ) წლეულს პირველად ვნახე სცენაზე.—შესაფერისნი იყვნენ. მასიური სცენა ცოტა მოიკთვებდა. კარგი იყო სიმღერები გლეხებისა. საერთოდ პიესამ ცოცხლად ჩაიარა.

მესამეში—დივერტისმენტში მონაწილეობა მიიღეს ვ. რუხაძეს გარდა—და აკაკის მიმართ ლექსები წაიკითხეს ბ. ბ. ს. მწუხრიშვილმა, სან. გურულმა და ცეცხლაძემ. პროგრამის გარეშე იმღერეს რუსულად, როიალის აკომპანიმენტზე ქ—ნმა ზალენსიამ და ბ—ნ ბრაიენმა. უკანასკნელმა გამოსვლისას საზოგადოებას აკაკის შესახებ სიტყვით მიმართა. დივერტისმენტში ბოლოს გამოვიდა ვ. რუხაძე, წაიკითხა საკუთარი ლექსები ჩინებულის დეკლამაციით. დამსწრეებმა მას რამდენჯერმე წაიკითხეს სხვა და სხვა ლექსი და მზურვალე ტაშით დააჯილდოვეს.

მეოთხეში—ბ. ს. ქოსაშვილმა დასდგა ცოცხალი სურათები. მაღლობზე იდგა აკაკის პოეზიაში გრომით ცოცხალი სურათი. მის მარჯვნივ ჩამწკრივებულნი იყვნენ გლეხურ ტანსაცმელსა, ქულაჯებსა და ჩაქურებში გამოწყობილნი, მარცხნივ მუშების ტანსაცმელში. მათ წინ ქალი დროშით ხელში. აკაკის გვერდით ედგა მეორე ქალი მომართულ ქნარით ხელში და ყველა ესენი მიმართულნი იყვნენ აკაკისაკენ. მოისმოდა შორეული ტკბილი და საამო გუგუნი. გუგუნებდნენ გლეხები... ცოცხალი სურათები როგორც გამოდგა, რამდენადაც ამას ხელს უწყობდა სცენა და სინათლე.

„საღამოს“ ნაკლიც ჰქონდა, მაგრამ თუ მხედველობაში მივიღებთ აუარებელ ხელის შემშლელ პირობათ, რაც ამ „საღამოს“ გამართავს გადახდა თავს, დავრწმუნდებით, რომ საღამომ მოლოდინს გადააქარბა: ბაქოს დემოკრატია მოასურვა თავისი ღირსეული მგოსნის საპატრულაციო საღამოს“ გამართვა, და კიდევ შესძლო. რა ვუყოთ, თუ საღამო“

საესებით მხატვრული და უნაკლულა ვერ გამოდგა— ვერ გამოდგა ისეთი, რომელმაც უმწვერვალესად გამოიყვანა განვითარებულნი ვერ დააკმაყოფილა.

„საღამოს“ დიდალი ხალხი დაესწრო. მთელ აუდიტორიას შეადგენდა ბაქოს დემოკრატია, „მაღალი“ წრე არა სჩანდა.

გულისაბა

ბალახარაში „აპაკის საღამო“ გაიმართა 12 აპრ. მოხსენება წაიკითხა ბ—ნმა ალფეს ცისკარიძემ ადგილობრივ სცენის მოყვარეთა მიერ წარმოდგენილ იქნა აკაკის „რეპეტიცია“. დივერტისმენტში მონაწილეობა მიიღო მგოსანმა ვ. რუხაძემ, რომელსაც ოვაციები გაუმართეს. აკაკის მისამართი ლექსები წაიკითხეს ბ. ბ. ს. მწუხრიშვილმა, სან. გურულმა, ცეცხლაძემ, კოპალაძემ და სხვ. ხალხი ბევრი დაესწრო და კმაყოფილი დაიშალა დამის 12 საათზე.

გაყურებელი

შალვა დადიანის ბენეფისი ბაქოში გაიმართა 12 აპრ. დაიდგა „სახელმწიფო სადგომი“. პიესამ კარგად ჩაიარა.

ღირსეულ მობენეფისეს ხალხი მხიარულად შეეგება და ოვაციები გაუმართა, მართლაც საჩუქრები ფულად და ნივთებით. საჩუქარი მიუვიდა, სხვათშორის, ქართულ სამხ.-სალიტერატურო წრისაგანაც: სერგიზი ზედ წარწერით „შ. დადიანს ნიშნად პატრვისცემისა ქ. სამხ.-სალიტ. წრისაგან“.—ბენეფისის ხალხი ბლომად დაესწრო.

გულბა

დ. ხაშური ხუთშაბათს, 6 აპრ. ხაშურის ქართ. დრამ. წრემ გამართა მეტათ შინაარსიანი და ფართო პროგრამიანი აკაკის საღამო. ალექსანდრე მდივანმა ფარდის ახლისას წაიკითხა მოკლე შინაარსიანი ლექცია: „აკაკის პოეზია“. სცენის მოყვარეთა და სხვა და სხვა სასწავლებლის მოსწავლეთა აკაკის ყვავილებით შემკობილ სურათის წინაშე მგოსანის ლექსები წარმოსთქვეს. საკონცერტო განყოფილებაში ბ. ვ. ხოზბერაშვილის ლობტარობით ქალთა და ვაჟთა გუნდმა შეასრულა სხვა და სხვა სიმღერები. ბოლოს ითამაშეს აკაკის 1 მოქ. ვოდ. „ბუტიობა“, რომელიც კარგად ჩაატარეს და საზოგადოებაც დიდად კმაყოფილი დაიშალა დამის 1 საათზე. წმინდა შემოსავალი 50 მ. და წინად მოგროვილი ფული აკაკის ფონდს გადაეცემა.

დ. სურამში ოთხშაბათს, 18 აპრ. ქ. ტყემალაძისა და კორძაიას თაოსნობით გაიმართა აკაკის საღამო, დასაწყისში ბ. ბ. ალ. მდივანმა და კონსტ. გაგუამ წაიკითხეს ორი ლექცია აკაკის პოეზიის შესახებ, ბევრებმა წაიკითხეს აკაკის ლექსები. სცენის მოყვარებმა წარმოადგინეს აკაკის 1 მოქ. კომედია „ბუტიობა“ რომელმაც კარგად ჩაიარა, წმინდა შემოსავალი გადაეცემა აკაკის ფონდს.

ნიკო ბუჩქული

ღუშეთში კვირას, 12 აპრ. საზოგადოების დარბაზში ქართულ სცენის მოყვარეთა წრის მიერ, ძველის სცენის მოყვარის ლ. ხანდოელის მონაწილეობით და რეჟისორობით, წარმოდგენილ იქნა ისტა-

რიული დრამა „და-ძმა“ ვ. გუნიასი. უმთავრესი როლების აღმსრულებელი იყენენ: ე. ა. ბერიაშვილი — გაიაზი, გ. მაისურაძე — ოტია, ლ. ხანდოელი — ფაიად-ფაშა, ქ. ნი ვ. სიღამონიძე — მარინე და სხ... ა. ბერიაშვილი (გაიაზი) მშვენიერი იყო თავისი ცოცხალი თამაშითა, მაგრამ ემოციონებოდა, ძრიელ არ აღლევებულყო. ვ. მაისურაძე (ოტია) უფრო კარგი იქნებოდა, უფრო მოთ არ გამოხულიყო. სახის გამომეტყველება არ უფარგოდა. ხმა კი მძლავრი და რიხიანი ჰქონდა. ლ. ხანდოელი (ფაიად-ფაშა) კიდე დაგვატკბო დუშეთის სცენაზე თვისი ნიჭიერი, დაკვირვებული თამაშითა და დაგვანახვა, რომ მასში კიდე არ გამოქრალა სცენისადმი სიყვარული. ქ — ვ. სიღამონიძეს (მარინე) და ს. ბერიაშვილს (გაიაზი), რომ როლები შეეცვალათ, უფრო თავთავის ადგილას იქნებოდნენ. დ. კობიაშვილი (ადაშია) უნაკლო იყო. ი. ოსიტაშვილს (გიორგი) არა უშავდა რა, თავის ქერქში იყო; ს. კობიაძეს (ყარაოლი) ეტყობოდა, რომ პირველად გამოდიოდა სცენაზე. სხვა დანარჩენნიც თავთავის ადგილას იყენენ და ანსაბლს ხელს უწყობდნენ. ხალხი ბლომად დაესწრო. დაესწრო აგრედვე ჩვენი მოსანი ევაფშველა. წრეს განზრახული აქვს კიდე გამართოს წარმოდგენა და მთელი შემოსავალი დარბეულ აქარლებს გამოუგზავნოს. კარგი იქნებოდა, ერთსა და იმავე პიესას ორჯერა სდგამდნენ. პირველად აწუელ ფასებში და მეორედ დაბალ ფასებში, რათა მდაბიო ხალხსაც შეძლება მიეცეს წარმოდგენაზე დასწრებისა

ქანსაბი

წ ვ რ ი ლ ი ა მ გ ე გ ი

- ◆ **მწარალ-მასწავლებლის ნიკო ლომოუ-რის** გარდაცვალების გამო გასულ კვირას ქაშეთის ეკლესიაში გადახდილ იქმნა პანაშვიდი ანტონ ეპისკოპოსისა და ქალაქის სამღვდლოების თანამწირველობით. პანაშვიდის დაწყებამდე დეკ. ცინცაქემ შინაარსიანი სიტყვა წარმოსთქვა.
- ◆ **ნიკო ლომოუშის** ცხედარს დღეს დაკრძალვენ გორში. დასაფლავებზე დასასწრებლად თბილისიდან და საქართველოს სხვა და სხვა კუთხიდანაც აპირებენ ჩასვლას.
- ◆ **კობე მესხის ხსოვნის** პატივსაცემლად მისი გარდაცვალების წლის თავზე, 17 მაისს, გაიმართება ფრიად საყურადღებო დილა, ცნობილ ლექტორთა, მსახიობთა მწერალთა, მოქანდაკე-მხატვართა და ჩვენ რეჟისორთა, მონაწილეობით. შემოსავალი გადიდება კ. მესხის ძეგლისა და ოჯახობის სასარგებლოდ. სასურველია აწეთი დილა ქუთაისისა და სხვა ქალაქებშიაც მოაწყონ ამავე მიზნით.
- ◆ **ქართვებლ მსახ. ამხანაგობა** სამშაბათს სახალხო სახლში წარმოადგენს „ვიდრე ხვალ“-ს.
- ◆ **ხაშუშის ქართ. დრამ. წრე** წარმოსადგენად ამზადებს ირეთლის „დამარცხებულნი“-სა და დ. ერისთავის „სამშობლო“-ს.

- ◆ **ნიკო ჩხეიძე და რეჟისორი მ. ქორაძე** ხაშურს ეწვიენენ საგასტროლოდ. პირველი წარმოდგენა გამართეს შაბათს, მეორეს დღეს მართავენ.
- ◆ **დ. გორჯოში** უკვე შესდგა სცენის მოყვართა ჯგუფი და სისტემატიურ მუშაობას შეუდგა.
- ◆ **სახალხო სახლის** ქართ. სახ. წარმოდგენების მმართველი სექციის თაოსნობით და ხარჯით სახალხო სახლში 19 აპრ. ჩამოჰკიდეს აკაკის საუცხოველო სურათი. სურათი იმდენად დიდებულია, რომ დანარჩენ სურათებს ჩრდილავს და საყოველთაო ყურადღებას იქცევს.
- ◆ **დრამატურგის ნ. შიშკაშვილის** დრამატული თხზულებანი ამ მოკლე ხანში ცალკე წიგნად დაიბეჭდება. წიგნი მოთავსებული იქნება ცხრა პიესა (შვიდი უკვე ცნობილი, ორი ახალი). წიგნი იქნება მოზრდილი ტანისა, 500 გვ. მეტი.
- ◆ **საბრძანების სცენის მოყვარებით** განუზრახავთ ამ მოკლე ხანში წარმოდგენა გამართონ საქველმოქმედო მიზნით.
- ◆ **აშუღების დასტა ჰაჯირას თაოსნობით** კონცერტს გამართავს არტიტ. სახ. საკონცერტო დარბაზში 3 მაისს.
- ◆ **ვანო სარაჯიშვილის მონაწილეობით** გუმბრსა და ყარსში 25 - 17 მაისს კონცერტები გაიმართება.
- ◆ **მგოსან ვაშაფშაველას** დილა გაიმართება ამ მოკლე ხანში.
- ◆ **„ახალი კლუბის“** მამასახლისთა თამაგდომარედ აირჩიეს თ. დ. ქაგუვაძე, მის ამხანაგად გ. ე ბაგრატიონ-მუხრანელი, ხაზინადრად — ა. გ. სარაჯიშვილი, მდივანად — გ. ვ. სარაჯიშვილი, სამუსიკოსამხატვრო ნაწილთა ხელმძღვანელად ზ. პ. ფალიაშვილი და ა. გ. სარაჯიშვილი.
- ◆ **ხარფუხის კლუბის** მამასახლისთა საბჭოში არჩეულ იქმნა რვა ქართველი, სამი თათარი.
- ◆ **აჭარბელთა სასარგებლოდ** ხარფუხის კლუბმა გადასდო 200 მან.
- ◆ **თ. ი. შალიაპინის** კონცერტი განზრახულია 17 მაისისთვის.
- ◆ **ახალგაზრდა პოეტის** ი. მექელიშვილის ახალი პოემა „ანგელოსთა აჯანყება“ წაკითხულ იქმნა (სოსო ივანიძის მიერ) კვირას, 19 აპრ. „ახ კლ.“ დარბაზში, დრამ. სახ. თაოსნობით. შემდეგ პოემის შესახებ ილაპარაკეს დ. კასრაძემ, ს. დადიანმა და ს. გორგაძემ.
- ◆ **ჩვენი თანამეამაგულე ილიკო ძუჩხული** საუკეთესო მუსიკის მდაბიოთა შორის გავრცელებაში წინ მიიწევს. ერთხელვე გულში ამოტრიალ იმ აზრს, რომ მსოფლიო კომპოზიტორთა ნაწარმოებთ მდაბიო ხალხიც აზიაროს, უფრო და უფრო მხნედ მისდევს. სატანტო ქალ. გზეთები მისს ასეთ თავგაპოდებას დიდთ აქებენ და მოგვითხრობენ, რა თავდავიწყებით უსმენენ „მოტანტალე მუსიკოსის“ მიერ ეზოებში გამართულ კონცერტებს.

ПРОДОЛЖАЕТСЯ ПОДПИСКА на 1915 годъ, на журналъ

ТЕАТРЪ И ИСКУССТВО

52 № еженедѣльнаго иллюстриров. журнала (свыше 1000 иллюстр.)

12 ежемѣсячныхъ книгъ „Библиотеки Театра и Искусства“ въ которыхъ будутъ помѣщены беллетристика, научно-песулярныя, критическія статьи и т. д., около

40 новыхъ репертуарныхъ пьесъ,

„Эстрада“ — сборникъ стихот., рассказ., монолог., и. т. п. съ особой нумер. стран.

Въ 1915 г. „Библиотекѣ“ будутъ помѣщены, между прочимъ, слѣдующія пьесы: „Осеннія скрипки“, И. Сургучева, „Начало карьеры“ В. Рышкова, „Уходящіе боги“, П. П. Гнѣдича, „Пѣвецъ своей печали“ — О. Дымова, „Пигмаліонъ“ — Б. Шоу, „Домъ“ В. Тардова, „Дѣти грѣха“ В. Евдокимова, „Невѣсты“ С. Юшкевича, „Лейтенантъ Фон-Пляшке“ А. Куприна и др.

Подписная цѣна на годъ 8 р. допускается разсрочка: 3 р. при подпискѣ, 3 р. 1 апрѣля, и 2 р. — 1 июня. За границу 12 р. на полгода 4 р. 50 к. (съ 1 января по 30-ое июня). За границу 7 р.

Иногородніе, желающіе ознакомиться съ журналомъ, получаютъ за семикопѣчную марку текущій № бесплатно.

Главная контора ПЕТРОГРАДЪ, Вознесенскій пр. № 4. Тел. 16 69

ПРОДОЛЖАЕТСЯ ПОДПИСКА НА 1915 Г.

на еженедѣльный богато-иллюстрированный журналъ

VII г. изд. **„РАМПА и ЖИЗНЬ“** VII г. изд.

Подъ редакціей Г. Мунштейна (Lolo)

Театръ — Музыка — Литература — Живопись — Скульптура.

Подпис. цѣна: годъ 6 р. 50 к., 1/2 г. 3 р. 50 к., 3 мѣс. 1 р. За гран. вдвое 75 к., 1 мѣс. 60 к. Допускается разсрочка. Объявлен. впереди текста, 75 к. строка петита, позади текста 50 коп.

Безплатная премія для годовыхъ подписчиковъ:

Галерея сценическихъ дѣятелей

роскошно-иллюстрированное изданіе

1900—1915 гг. Томъ 1-ый (въ двухъ частяхъ)

СОДЕРЖАНІЕ 1-го ТОМА:

Монографіи, характеристики и біографіи сценическихъ дѣятелей драмы, оперы и балета. Статьи, очерки, воспоминанія, стихи: Александра Амфитеатрова, Юрія Бѣллева, Н. Н. Вильде, Евг. Гунста, В. М. Дорошевича, Александра Койранскаго, С. Кара-Мурза, Ян. Львова, Лоло И. Пеняева, ин. А. И. Сумбатова, Ю. Соболева, Н. Е. Эфроса, М. Юрьева, Сергѣя Яблонскаго. Снимки въ жизни и роляхъ, зарисовки, Шаржи и проч. Репродукціи рѣдкихъ портретовъ и фотографій изъ музеевъ А. А. Бахрушина и В. В. Протопопова. Коллекціи Н. А. Попова

52 большихъ портрета (на обложкѣ) артистовъ, писателей, композиторовъ и художниковъ, болѣе 2000 снимковъ, зарисовокъ, шаржей, карикатуръ и пр. **52** Собственные корреспонденты во всѣхъ западноевропейскихъ театр. центрахъ

ОТКРЫТА ПОДПИСКА на весенній и лѣтній сезоны съ 1-го марта по 1-го сентября — 3 р. 50 коп., съ преміей — 5 руб.

АДРЕСЪ: Москва, Богословскій пер. (уг. Б. Дмитровки), д. 1. Тел. 2-58-25 Контора открыта ежедневно, кромѣ праздничныхъ дней, отъ 11—4 часовъ дня. Подписка принимается: также въ Москвѣ у Н. И. Печковской (Петровскія линіи), въ книжн. маг.: „Новое время“ (въ Петрог., Москвѣ и пров. гор.), въ муз. маг. В. Бесель и Н° (Москва, Петровка, 12), М. О. Вольфъ (Москва—Петроградъ) Л. Издиковскій (Кіевъ) и во всѣхъ книжн. магаз. г. Москвы и провинціи. Можно подписываться по тел. 2-58-25.

ნომრები „სპროსი“

ახლად შეკეთებული, საუცხოვოდ მოწყობილი, სუფთა, ელექტრონის სინათლით ქალაქის შუაგულს, ევრონკოვის ძეგლთან. ნომრები ოთხი აბაზიდან. ნომრებში სამზარეულო, ცხელი და ცივი წყლით საბანოები (დუში და ვანა).

თბილისი, მიხეილის პროსპ. № 5.
ტელეფ. 13—14 (წ)

- ### აქარის ტესტები წიგნები
1. ოსმად ელის უოფილი საქართველო ფ. 50 კ.
 2. მუჰაჯირი ანუ დიდი ვადასახლება ქართველ მამულებთან ფ. 50 კ.
 3. ქართულ მამულებთან სოფლები საქართველოში ფ. 60 კ.
- ოსყიდება „განთავად“-ს კანტორაში გ. მახარაძისთან (მიხეილის პროსპ. № 18) ფოსტით მისამართი: ტიფლისი, 2-ე ტუმა-ნოვსკაი, № 32 ვახ. ტყინაძე — გინც ავტორისაგან — გ. ჭიჭინაძისაგან — გიორგის ვახუშაძის ფასი არ ვადასახლება. (5—5)

პირველი მარტიდან წლის დაგეგმვამდე
უზრუნალი ჰლირს 4 მ.

უზრუნალი „თეატრ და ცხომრებ“

გაქრსეიდათ თბილისისა და პრეფინციში ვადაცა უზრუნალ-ვაზუტების ვამეგრეცელებელ ვახტორას

„გ ა ნ თ ა ლ ი“-ს

გიორგი მაკ. ახარაძეს

მიხეილის პრესექტი, № 18 ფოსტის უფთი № 21. უგელებ ვამეიდგელთ თბილისისა და პრეფინციისსა ვახ უნდა მიმართონ.

РУССКАЯ ИЛЛЮСТРАЦИЯ

Еженедельный иллюстрированный журналъ
 Издание Т-ва И. Н. Кушнеревъ и К^о, Москва
 Подписная цѣна: на годъ 6 руб. на полгода 3 р. 50 коп на 3 мѣсяца 1 р. 80 к., на 1 мѣс. 65 к. Подписной годъ считается съ 1 февраля.
 Подписка принимается: въ МОСКВѢ: Пименовская, 16 и Николаевская 8; въ ПЕТРОГРАДѢ: Фонтанка, 117; въ КІЕВѢ: Караваевская, 5.
 Редація и контора: Москва. Пименовская, 16, телеф. 3-71-63.